

DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEIPARÆ, ET S. LUCÆ
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS
*manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Jovis
undecimâ Decembris M. DCC. XXXII.*

M. ACHILLE-FRANCISCO FONTAINE,
Doctore Medico, Præside.

An à Salivâ Digestio?

I.

UBLIMIS & elegans tot specie discrepantium Corporis
Humani partium symmetria, solidis & fluidis mutuò con-
spirantibus tota continetur. Solidum dixeris filamenta illa
albida, plûs minûs tenuia, parva, tensilia ex quibus veluti
totidem tubulis ossa, tendines; musculi, nervi, vasa san-
guinea, &c. contextuntur. Fluidum verò sanguinem ex quo
ceteri quot quot humores velut ex uno perennique fonte derivantur. Partes
solidæ in ipso ovulo reperiuntur. Inertes quidem ex se, nulliusque participes

motus, nisi communis partibus matris. Proprius autem à spiritu seminis virilis inchoari exigit. Quam primùm exigua Embryonis moles referata est, quot vires acquirit eundo? Crescere enim non definit ovum explicatum, in homuncionem. Tunc hic lymphaticum à matre oriundum pro alimento carpit ore succum: Nihil unde vel paucum, penus inutile factum excernitur. Neque enim Amnion contentus liquor, sudor est aut urina: Sed ipsa nutritionis materies. Adolescens ibi magis ac magis foetus, nonum vix mensem attigit, ut egressum moliatur. Capite procumbens, pudoris claustra petit, referat. Aurâ jam potitus liberiore, eodem ferè alimento, sed uberiori vescitur; quia tunc multa dissipat. Ætate provectior, majorem succi nutritii, cæterorumque humorum fraudem hunc pati necesse est, quam refarcire indiget lautiori alimentorum supelleçile.

I I.

MULTIPLICI alimentorum genere gaudet Homo. Multa ex vegetabilium, ex animalium familiâ plurima & exquisita depromuntur. Alia cum, alia sine apparatu edulia; vix ulla nutriendo corpori idonea, nisi priùs assumantur ore, præviumque ibi, si solida, attritum, collisumque subeant. Ad id enim officii utraque maxilla dentibus armatur, quarum triplicem, Natura familiam instituit in homine: utpotè qui, uberrimâ, præ cæteris animantibus, alimentorum copiâ utitur. Alimenta itaque attrita & divisa, plus acquirunt superficiei, adeoque energiz solventis in ventriculo magis patent, ac deglutitio facilius evadit. Non proprio pondere, non aëris atmosphærici impulsu ventriculi fundum alimenta petunt. Lingua deglutitionem inchoat; perficiunt Pharyngis muscoli. Alimenta sic in ventriculum detrusa, indigent macerari ulterius, digerî, dissolvi. Quæ priùs enim erant variis distincta coloribus, unius tum, lactisque similis coloris sunt; atque ex variis variè congestis fit chylus unus. Hæc rerum longè discrepantium mutatio, Chylosis nuncupatur: quam in Ventriculo, aut certè Duodeno penitus absolutam affirmare licet. Alia enim est Chyli confectio, alia ejusdem secretio: illius officina Ventriculus & Duodenum; hujus intestina reliqua: hanc absolvit Bilis unâ cum succo Pancreatico; illam potissimum perficit salivalis succus.

I I I.

DIGESTIONEM Coctione confici opinio fuit veterum: sed apud recentiores & melioris notæ Physicos, dudum exolevit. Neque felicior fuit fermentationis conjectura, quam sub specie quâdam verisimilitudinis diu promulgatam litteratorum Medicorum familia credulis & simplicibus reliquit. Atteri comminuique magis ac magis alimenta, non illepide docent quamplurimi: At at, urna satis capax Ventriculus, nonnisi remisso atque insensibili motu, spatio temporis exiguo, eduliorum compagem in segmenta tundit minutissima, quæ vix pistillum aut malleus repetitis ictibus assequatur! præterea multiplicis alimentorum coloris in lacteum commutatio, uno partium collisu, sine menstruo solvente, haud

facile concipi potest. His adde Digestionem non tam alimentorum moliturâ perfici, quam eorum solutione, aut potius extractione, quæ corpori nutriendo cæterisque animalis commodis cedere debent. Hoc solventis, idonei opus est: non cæci tritura commolentis impetus.

IV. *De alimentorum solutione*

DIGESTIONIS complementum chylosis est. Ad eam, solvuntur minus alimenta, quam ex ipsis extrahuntur partes quædam in chylum abituræ: cæteræ menstrui vim eludunt, per alvum eliminandæ. Menstruum illud, salivæ succus est, quippe qui cum plurimis (si non omnibus) & esculentis & potulentis commodè jungi potest. Particulis constat aqueis, salinis & oleosis. Aquæ & oleosæ viam sibi facile parare possunt; vires addunt salinæ, quæ rigidis veluti totidem aculeis concretorum poros subire valent, strictamque eorum compagem penitus reserare. Sic pristina partium junctura ultro invertitur, quæ rigida prius duraque, fit mollis pulvisformisque Eduliorum commissura. Chylus autem quamdiu massæ adhuc inexistit, Chymus veteribus audit, & tunc colorem, ut plurimum alimentorum servat, aut communem cum illo obtinet; tunc tantum albi coloris conspiciendus, cum fuerit secretus; verius cum tubulos lacteos fuerit ingressus; Chylus namque ut & cæteri quotquot sunt liquores in corpore, prius à communi liquido secernuntur, quam destinata ipsis colatoria subeant. Neque album hunc Chyli colorem à tritis ictibus reperieris, aut à quassatione continuâ quæ gelatinosas oleosæque partes aqueis immisceat; id enim effectus potentiùs exerit Lympha salivæ quæ nonnihil saponacea; similibus insuper jam facta atomis Gelatinosas alimentorum oleosæque particulas mirâ facilitate solvit, extrahit, evolvit. Salivæ itaque succo subsidiariam tantum præbent operam cætera digestionis instrumenta. Duriorum attritione dentes, suis Ventriculus fibris motricibus; dum nempe angustatur abbreviaturque, alimenta subiguntur, dividuntur, attenuantur, atque à solvente commodius superari possunt. Partium etiam adjacentium calorem & motum, suam ad digestionem operam conferre quis neget? cum inde major accedat menstruo vis & energia.

V.

NE chylo ex alimentis extrahendo deficeret salivæ succus, abundè prospexit natura, quæ hunc ex tot fontibus partim in ore, partim extrâ os constitutis, aut immediatè, aut mediatè per canales in ventriculum deducit. Eiusdem generis est lympa glandularum Oesophagi & ipsius Ventriculi, utpotè quæ ex eodem sanguine, ab ejusdem generis vasibus & Glandulis conglomeratis & in eundem usum defluit. Magni ad digestionem momenti ejus ubertas; modo tamen probè sit constitutus. Minus vegetum reddit chylum factus dilutior; viscosior, alimentorum poros omnes usque non penetrat, neque dividit satis. Digestioni etiam officit, si falsior est, vel amarus, vel dulcis, vel acidus. Nullius enim saporis esse debet & instar aquæ Glutine quodam crassioris factæ fluere. Perpetua sit hujusce succi nobis in-

seis diu noctuque deglutitio: Cùm in vacuo ventriculo uberior colligitur, movet ciborum appetentiam; tùm quòd ea non adsint in quæ virtutem suam exerat, tùm quòd spicula salina quibus scatet, tunc minùs impedita, factaque sui juris, levi pruritu aut vellicatione Ventriculùm afficiant. Is Ventriculi sensus, fames vulgò nuncupatur: qui autem liquor famem excitat, is & Digestionis primarius opifex censerì debet.

Ergò à Salivà Digestio.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Ludovicus-Joannes le Thieullier, Regis Consiliarius & in Majori Consilio Medicus ordinarius.

M. Andreas-Josephus Seron.

M. Jacobus - Benignus Winslow, Regia Scientiarum Academia, Societatisque Regia Berolinensis Socius & Teutonice Linguae Regius Interpreter.

M. Nicolaus le Roy de S. Aignan.

M. Thomas-Renatus Gafnier.

M. Antonius Pepin, Regis Consiliarius & in Portu Breſtensi Medicus Primarius.

M. David Vasse, Rei Herbaria Professor.

M. Philippus Davier de Breville, Dotaria Hispaniarum Regina Medicus perpetuò ordinarius.

M. Petrus Azevedo.

Proponebat Parisiis TUSSANUS-GILBERTUS BOULLAND
Bituricensis, Baccalaureus Medicus, A. R. S. H. 1732.
à sextâ ad meridiem.